IZRAČUN I INTERPRETACIJA POKAZATELJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA NA PRIMJERU PODUZEĆA MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC D.O.O. VRGORAC

Jujnović, Alen

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:142829

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

ZAVRŠNI RAD

IZRAČUN I INTERPRETACIJA POKAZATELJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA NA PRIMJERU PODUZEĆA MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC D.O.O. VRGORAC

Mentor: **Student:**

mr. Ivana Perica **Alen Jujnović**

Split, rujan, 2015.

SADRŽAJ:

1. UVOD 4

1.1. Definicija problema 4

1.2. Cilj rada 4

1.3. Metode rada 4

1.4. Struktura (sadržaj) rada 5

2. TEMELJNI INSTRUMENTI I POSTUPCI ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA 6

2.1. Financijski izvještaji 6

2.1.1 Bilanca 7

2.1.2. Račun dobiti i gubitka 8

2.1.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti 10

2.1.4. Izvještaj o novčanom tijeku 10

2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala 11

2.1.6. Bilješke uz financijske izvještaje 11

2.2. Analiza financijskih izvještaja 12

2.3. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja 13

2.3.1. Horizontalna analiza 13

2.3.2. Vertikalna analiza 14

2.3.3. Analiza pomoću pokazatelja 15

3. OSNOVNE SKUPINE POKAZATELJA 16

3.1. Financijski pokazatelji 16

3.1.1. Pokazatelji profitabilnosti 17

3.1.2. Pokazatelji likvidnosti 18

3.1.3. Pokazatelji zaduženosti 19

3.1.4. Pokazatelji aktivnosti 20

3.1.5. Pokazatelji investiranja 20

4. IZRAČUN I INTERPRETACIJA POKAZATELJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA NA PRIMJERU MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC D.O.O. 21

4.1. Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. 22

4.2. Izračun pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. Vrgorac 23
5. ZAKLJUČAK 35
LITERATURA 36
POPIS SLIKA 37
POPIS TABLICA 37
SAŽETAK 38
SUMMARY 39

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Analiza financijskih izvještaja podrazumijeva primjenu različitih analitičnih instrumenata i postupaka pomoću kojih podacima iz financijskih izvještaja dobijemo informacije bitne za odlučivanje i upravljanje samim poduzećem.

Analiza putem financijskih pokazatelja je jedna od najčešće korištenih analiza financijskih izvješća te daje uvid u slabosti i snage poduzeća. Analiza putem pokazatelja predstavlja prvu fazu financijske analize. Ona pokazuje povezanost između računa u financijskim izvješćima i omogućuje vrednovanje financijskog stanja i poslovanje tvrtke. Pokazatelje obično promatramo kao nosioce informacija koje su potrebne za upravljanje poduzećem te se oni računaju upravo zbog toga da bi stvorili informacijsku podlogu za donošenje određenih odluka. Izračunati pokazatelji sami za sebe ne govore mnogo. Problem istraživanja predstavlja specifičnost i kompleksnost analize financijskih izvještaja pomoću skupina pokazatelja za određivanje uspješnosti poslovanja te utvrđivanje snaga i slabosti određenog poduzeća.

Za potrebe ovog završnog rada prilikom analize financijskih izvještaja koristit će se pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti te aktivnosti mesne industrije Braće Pivac.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je objasniti računovodstvene postupke i izračune pokazatelja, odrediti granice po kojima se određuje dobro ili loše poslovanje poduzeća te interpretaciju uspješnosti poslovanja pomoću pokazatelja na praktičnom primjeru mesne industrije Braća Pivac.

1.3. Metode rada

Pri izradi teorijskog dijela ovog završnog rada koristit će se sljedeće metode:

Metoda analize - postupak znanstvenog istraživanja raščlanjivanjem složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente.

Metoda sinteze - postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem sinteze jednostavnih sudova u složenije.

Metoda deskripcije - postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.

Metoda kompilacije - postupak preuzimanja tuđih rezultata znanstveno istraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.

Prilikom prezentacije empirijskog dijela istraživanja koristit će se tablice i formule.

Za potrebe ovog završnog rada prilikom analize financijskih izvještaja koristit će se pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti te aktivnosti mesne industrije Braće Pivac.

1.4. Struktura (sadržaj) rada

Rad se sastoji od pet dijelova. U prvom, uvodnom dijelu definiraju se problemi, navode glavni ciljevi rada, objašnjavaju metode rada te na kraju je prikazana struktura rada.

Drugi dio rada se sastoji od teoretskih objašnjenja temeljnih financijskih izvještaja i analizi financijskih izvještaja gdje se objašnjava horizontalna i vertikalna analiza.

U trećem djelu rada teoretski se obrađuju osnovne skupine pokazatelja. Teoretski će se obraditi pokazatelji profitabilnosti, likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, investiranja.

Četvrti dio rada odnosi se na izračun i interpretaciju osnovne skupine pokazatelja na praktičnom primjeru Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. Vrgorac.

Peti dio odnosi se na zaključak u kojem će se obuhvatiti svi dijelovi rada kako teoretski tako i praktični.

2. TEMELJNI INSTRUMENTI I POSTUPCI ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Financijski izvještaji

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesuiranja podataka i pojavljuju se kao nosioci računovodstvenih informacija.[1] Cilj financijskog izvještavanja jest informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja.[2] Sadržaj, opseg i način sastavljanja financijskih izvještaja u RH utvrđeni su zakonom o računovodstvu (NN 78/15), Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja za velike poduzetnike i subjekte od javnog interesa, Hrvatskim standardima financijskog izvješćivanja za mikro, male i srednje poduzetnike te Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 78/2015).

Godišnje financijske izvještaje prema ZOR (čl. 19) čine[3] :

- Bilanca
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

Mali i mikro poduzetnici su dužni sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Poduzetnici koji su obveznici primjene HSFI u sklopu sastavljanja svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

[1]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52
[2]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52
[3]Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78.

2.1.1. Bilanca

Bilanca predstavlja prikaz stanja imovine te kapitala i obveza na određeni dan.[4] Sastoji se od dva sastavna dijela, aktive i pasive. Osnovno pravilo bilance je ujednačenost aktive i pasive i to tako da aktiva prikazuje imovinu po njenim vrstama i likvidnosti (unovčivosti), a pasiva prikazuje izvore, po njihovim vrstama i ročnosti, tj. pasiva odgovara na pitanje iz kojih izvora je stečena ukupna imovina društva, iz vlastitih ili tuđih izvora i koliko su trajni ti izvori.

Poduzeća su obvezna sastavljati bilancu na kraju svake poslovne godine. Na lijevoj strani bilance prikazuje se imovina kojom poduzeće raspolaže, dok su na desnoj strani bilance prikazani izvori imovine, odnosno sredstva pomoću kojih je financirana imovina. Prikaz skraćene bilance možemo vidjeti u tablici 1.

Tablica 1: Prikaz skraćene bilance

AKTIVA	PASIVA
Potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital	Kapital i rezerve
Dugotrajna imovina • nematerijalna • materijalna • financijska • potraživanja	Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove
Kratkotrajna imovina • zalihe • potraživanja • financijska • novac	Dugoročne obveze
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	Kratkoročne obveze
Gubitak iznad visine kapitala	Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 66

[4]Bolfek, B., Stanić, M., &Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 25(1), str. 149

Osnovni elementi bilance su: imovina, obveze i kapital.

Imovina se može podijeliti na:

- Kratkotrajnu imovinu (tekuća ili obrtna imovina) - dio imovine za koju se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u razdoblju kraćem od jedne godine. Osnovni oblici: novac, potraživanja, financijska imovina i zalihe.
- Dugotrajnu imovinu (stalna ili fiksna imovina) - dio ukupne imovine koji se postepeno pretvara u novac u toku više obračunskih razdoblja, tj više od jedne godine. Osnovni oblici: materijalna, nematerijalna, financijska i potraživanja

Obveze i kapital - nabavljanjem imovine od određenih izvora stvaraju se obveze prema vlasnicima te imovine. Izvore imovine prema vlasništvu dijelimo na: vlastite (kapital ili glavnica) i tuđe (obveze).

- Prema roku dospijeća razlikuju se: kratkoročne obveze, dugoročne obveze i trajni izvori (kapital ili glavnica).
- Razlika između ukupne imovine i ukupnih obveza čini vlasničku glavnicu, odnosno kapital poduzeća.
- Kapital čine dva dijela: dio koji je uložen i dio koji je zarađen poslovanjem.

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka pruža informacije o učinkovitosti upotrebe resursa poduzeća kroz određeno razdoblje, odnosno prikazuje prihode, rashode i financijski rezultat poslovanja za određeno razdoblje. [5]

Prihodi su povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava što ima za posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama od strane vlasnika.[6] Prihodi se dijele na redovne (nastaju redovito u poslovanju) i izvanredne (javljaju se samo povremeno).

[5]Vuko T. (2015), Analiza financijskih izvještaja (Interna skripta), Ekonomski fakultet Split, Split, str. 4
[6]Vuko T. (2015), Analiza financijskih izvještaja (Interna skripta), Ekonomski fakultet Split, Split, str. 4

Redovni prihodi nastaju u redovitom poslovanju tvrtke, što znači da se oni ostvaruju prodajom proizvoda i usluga na tržištu. U redovne prihode također spadaju i financijski prihodi koji nastaju kao rezultat ulaganja viška raspoloživih novčanih sredstava. Izvanredni prihodi su prihodi koji se ne pojavljuju redovito, pa se stoga ne mogu planirati ni predvidjeti.[7]

Rashodi su smanjenje gospodarstvenih koristi u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine ili stvaranja obveza koji imaju za posljedicu smanjenje kapitala, a u svrhu povećanja prihoda odnosno dobiti.[8] Razlikujemo poslovne i financijske prihode/rashode.

Poslovni prihodi / rashodi:

- Prodaja proizvoda i robe, pružanja usluga
- Trošak prodanih proizvoda, nabavna vrijednost prodane robe, ostali troškovi (rashodi) razdoblja

Financijski prihodi / rashodi:

- Prihodi od kamata, pozitivne tečajne razlike...
- Rashodi od kamata, negativne tečajne razlike, gubici od financijske imovine...

Tablica 2: Prikaz računa dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka
I. POSLOVNI PRIHODI
II. POSLOVNI RASHODI
III. DOBIT IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI
IV. FINANCIJSKI PRIHODI
V. FINNCIJSKI RASHODI
VI. DOBIT IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI
VII. IZVANREDNI (OSTALI) PRIHODI
VIII. IZVANREDNI (OSTALI) RASHODI
IX. DOBIT IZ IZVANREDNIH (OSTALIH) AKTIVNOSTI
X. BRUTO DOBIT
XI. POREZ NA DOBIT
XII. NETO DOBIT

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 78

[7]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 71
[8]Belak V. (2006), Profesionalno računovodstvo, Zgombić i partneri, Zagreb, str. 674

2.1.3. Izvještaj o ostaloj sve obuhvatnoj dobiti

Stavke ostale sve obuhvatne dobiti uključuju[9]:

- Promjene revalorizacijskih rezervi nastale revalorizacijom materijalne i nematerijalne imovine (MRS 16 i MRS 38)
- Revalorizaciju planova definiranih naknada nastalih u tekućoj godini (MRS 19)
- Dobitke ili gubitke nastale naknadnim vrednovanjem financijske imovine kao raspoložive za prodaju prema MRS-u 39 nastale u tekućoj godini
- Dobitke ili gubitke proizašle iz prevođenja financijskih izvještaja koji se odnose na inozemno poslovanje prema MRS-u 21 nastale u tekućoj godini
- Dobitke ili gubitke koji se odnose na učinkoviti dio zaštite novčanog toka prema MRS-u 39 nastale u tekućoj godini

2.1.4. Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje izvore pribavljanja i način uporabe novca.[10] Kako bi se došlo do informacija u kojoj je mjeri poduzeće sposobno stvarati novac iz redovnih aktivnosti i jeli to dovoljno da poduzeće normalno posluje primici i izdaci novca razvrstavaju se u tri vrste aktivnosti[11]:

- poslovne,
- investicijske
- financijske.

Poslovne aktivnosti jesu glavne aktivnosti poduzeća koje stvaraju prihod i koje imaju u osnovi najznačajniji utjecaj na financijski rezultat poduzeća.[12] Investicijske aktivnosti vezane su uz promjene na dugotrajnoj imovini. Financijske aktivnosti jesu aktivnosti vezane uz financiranje poslovanja. Obuhvaćaju promjene vezane za iznos , odnosno strukturu obveza i kapitala.[13]

[9]Vuko T. (2015), Analiza financijskih izvještaja (Interna skripta), Ekonomski fakultet Split, Split, str. 8
[10]Žager K.,Mamić S. I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 81
[11]Žager K.,Mamić S. I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 82
[12]Žager K.,Mamić S. I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 83
[13]Žager K.,Mamić S. I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 84

Novčani tijekovi od poslovnih aktivnosti mogu se prikazati pomoću dvije metode:

- direktne metode,
- indirektne metode

Prema direktnoj metodi objavljuju se ukupni primici i ukupni izdaci novca razvrstani po osnovnim aktivnostima - poslovnim, investicijskim i financijskim, a kod indirektne metode poslovne aktivnosti ne iskazuju se kao bruto primici i bruto izdaci novca već se neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode.[14]

2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje promjene u kapitalu između dva datuma bilance. Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja nije propisan njegov sadržaj ni oblik. Poduzetnici koji primjenjuju MSFI, izvještaj o promjenama kapitala sastavljaju prema MRSu-1 koji zahtjeva da poduzeće u izvještaju o promjenama kapitala iskaže:

- Ukupna sveobuhvatna dobit razdoblja
- Učinke retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika priznatih u skladu s MRS-om 8 na svaku komponentu kapitala
- Usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti svake komponente kapitala na početku i na kraju razdoblja, uz odvojeno prikazivanje promjena proizašlih iz dobiti ili gubitka, ostale sveobuhvatne dobiti i transakcije s vlasnicima

2.1.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke se koriste za detaljnu razradu i dopunu te pojašnjenja pojedinih dijelova bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku ili izvještaja o promjenama glavnice.

[14]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 84

Bilješke trebaju sadržavati sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja.[15]

2.2. Analiza financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se ti podaci pretvaraju u upotrebljive informacije koje koriste funkcije upravljanja.[16] Financijski menadžment mora prije svega analizirati poslovanja da bi se na temelju onog što je ostvareno u prethodnim razdobljima moglo praviti planove za budućnost.[17]

Riječ je o sljedećim rizicima[18]:

- kreditni rizik
- rizik promjene kamatne stope
- tržišni rizik
- operacijski rizik
- valutni rizik
- rizik zemlje
- likvidnosni rizik
- rizik solventnosti

Analize su od velikog značaja internim i vanjskim korisnicima, a osim banaka i dobavljača u eksterne korisnike spadaju i investitori i porezna uprava.

[15]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 89
[16]Bolfek, B., Stanić, M., &Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 25(1), str. 146
[17]Bolfek, B., Stanić, M., &Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 25(1), str. 146
[18]Šverko, I. (2002), Rizična vrijednost (Value at Risk) kao metoda upravljanja rizicima u financijskim institucijama, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 53(7-8), str. 640

Prije izlaganja teorijskih postavki analize financijskih izvještaja valja napomenuti kako se vrlo često smatra da analiza financijskih izvještaja i analiza financijskih pokazatelja podrazumijevaju istu analizu, odnosno poistovjećuju se.

Takvo shvaćanje je, doduše, krivo. Naime obje analize se provode – iako sa istom svrhom i ciljem – na različite načine, tj. odvojeno.

2.3. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Najčešći instrumenti i postupci kojima se provodi analiza financijskih izvještaja su raščlanjivanje i uspoređivanje dobivenih rezultata te obavljanjem postupka klasifikacije temeljnih financijskih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja.

2.3.1. Horizontalna analiza

Na osnovu komparativnih financijskih izvještaja provodi se horizontalna analiza. Na osnovu horizontalne analize dolazi se do informacija o tendencijama i dinamici kretanja pojedinih pozicija u financijskim izvještajima.[19]

Promjene se mogu izraziti u apsolutnim i relativnim iskazima, na način da se promatraju promjene pozicija financijskih izvještaja iz godine u godinu ili se koristi usporedba sa baznom godinom. Kod provođenja horizontalne analize je potrebno analizirati više godina i podatke staviti u odnos na taj način, jer bez takvog pristupa ovoj vrsti analize je nemoguće postići cilj kvalitetnih podataka.[20]

Kada se na taj način uspoređuju podaci, poduzeće može doći do relevantnih podataka. Točnije, menadžment usporedbom uočenih odnosa među trendovima može donositi poslovne odluke, i te iste odluke temeljiti baš na analizi.

[19]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 450

[20]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 450

U suprotnom slučaju, menadžment bi odluke donosio na temelju nepotpunih informacija danih od provedene analize. Samim poštivanjem načela računovodstva osigurava se vjerodostojnost danih podataka, te se menadžment na dane podatke uvijek može osloniti.

Prilikom horizontalne analize uvijek je potrebno analizirati više razdoblja , a nikako samo jedno razdoblje samo za sebe.

2.3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza daje uvid u strukturu financijskih izvještaja. Vertikalna analiza se odnosi na uspoređivanje određenih pozicija financijskih izvještaja sa pripadajućom ukupnom veličinom u jednoj promatranoj godini.[21]

Uobičajeno je da se kod bilance aktiva i pasiva izjednače sa 100, a sve ostale pozicije aktive, odnosno pasive prikazuju u postotnom udjelu ukupne aktive/ pasive.

Ono na što je posebno potrebno obratiti pozornost prilikom vertikalne analize bilance i interpretacije dobivenih rezultata je sljedeće: „Pri provedbi vertikalne analize bilance i interpretaciji rezultata, potrebno je obratiti pozornost na izvore financiranja (udio kapitala, kratkoročnih i dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi) i na strukturu imovine (udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi).[22] U računu dobiti i gubitka najčešće se ukupni prihodi izjednačavaju sa 100, a kod izvještaja o novčanom toku se kao usporedna veličina uzima visina ostvarenih ukupnih primitaka u promatranom razdoblju."[23]

Značaj vertikalne analize leži u tome što vertikalna analiza zajedno sa analizom financijskih pokazatelja poduzeću može dati podatke uz pomoću kojih se mnogo lakše dolazi do zaključka u svezi eliminacije problema povezanih sa upotrebom apsolutnih brojeva u računovodstvu poduzeća.

Vertikalnom analizom je moguće doći o zaključku tome koliko rezultati konsolidiranih financijskih izvještaja ovise o veličini poduzeća.

[21]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 450

[22]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 450

[23]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 451

Dakle, vertikalna analiza se provodi tako da se u bilanci aktiva i pasiva označe sa 100, a sve se druge pozicije tada stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura. Isto se tako prihod od prodaje ili ukupan prihod označavaju sa 100, pa se ostale pozicije uspoređuju s njim. Ovakva je analiza naročito dobra u slučajevima inflacije, kada apsolutni brojevi ne govore puno sami za sebe.[24]

2.3.3.Analiza pomoću pokazatelja

Valja naglasiti da je analiza pomoću pokazatelja samo jedan od instrumenata pomoću kojih se provodi analiza financijskih izvještaja.

Slično kao i kod financijskih izvještaja alate, tehnike i postupke analize financijskih izvještaja potrebno je promatrati u međuovisnosti jer bi izdvajanje bilo koje informacije iz konteksta moglo dovesti korisnike do zablude glede ocjene kvalitete poslovanja.[25]

Analiza i interpretacija financijskih pokazatelja ima smisla samo ako su financijski izvještaji realni i objektivni.

[24]Bolfek, B., Stanić, M., &Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 25(1), str. 159

[25]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 451

3. OSNOVNE SKUPINE POKAZATELJA

3.1. Financijski pokazatelji

Prepoznate su specifične potrebe financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća i specifični informacijski zahtjevi ove skupine gospodarstva. Međutim i dalje ostaje pitanje u kojoj mjeri mala i srednja poduzeća tako proizašle informacije koriste za povećanje kvalitete svoga poslovanja.[26] Zbog povećanja sigurnosti i uspješnosti poslovanja proizlazi sama važnost analize financijskih izvještaja.

Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja dobro su znani; analiza na osnovi komparativnih financijskih izvještaja omogućava uvid u tendencije i dinamiku kretanja pozicija financijskih izvještaja kroz duže vremensko razdoblje, dok se na osnovi strukturnih izvještaja omogućava uvid u njihovu strukturu.[27] Međutim, osim analize na osnovu komparativnih i strukturnih izvještaja veoma važna je i analiza pomoću financijskih pokazatelja.

Financijski pokazatelji, s obzirom na vremensku dimenziju, u osnovi se mogu podijeliti na dvije skupine.[28] Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razmaka, a druga skupina financijskih pokazatelja odnosi se na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.[29]

Najčešće su korišteni sljedeći pokazatelji:

- Pokazatelji likvidnosti – mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze.
- Pokazatelji zaduženosti – mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava.
- Pokazatelji aktivnosti – mjere koliko efikasno poduzeće koristi svoje resurse.

[26]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 447
[27]Ibidem
[28]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 243
[29]Ibidem

- Pokazatelji ekonomičnosti – mjere odnos prihoda i rashoda, odnosno pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda.
- Pokazatelji profitabilnosti – mjere povrat uloženoga kapitala.
- Pokazatelji investiranja – mjere uspješnost ulaganja u obične dionice.

Pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su, prije svega, na mjerenje sigurnosti poslovanja. Suprotno tome, pokazatelji ekonomičnosti i profitabilnosti su usmjereni na mjerenje uspješnosti poslovanja.[30] Pri tome valja istaknuti da iako su kriteriji sigurnosti i uspješnosti kratkoročno suprotstavljeni, dugoročno gledano sigurnost uvjetuje uspješnost i obrnuto.[31]

3.1.1. Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost poduzeća rezultat je i izraz cjelokupne poslovne politike i niza odluka kojima se osigurava provođenje određene politike poduzeća.[32] Analitičari pokazatelja profitabilnosti, tj. rentabilnosti, redovito koriste, kao indikatore upravljačke učinkovitosti, mjere sposobnosti poduzeća da omogući zadovoljavajuću stopu povrata ulaganja, i kao metodu za procjenjivanje budućih dobitaka.[33] Ukoliko je rentabilnost vlastitoga kapitala veća od rentabilnosti imovine tada je stopa troška tuđega kapitala manja od rentabilnosti imovine te poduzeće primjereno koristi tuđe izvore financiranja.[34] Kada se govori o profitabilnosti govori se o rentabilnosti. Rentabilnost se može promatrati kao zaduženost poduzeća.

Upravo zbog nemogućnosti poduzeća da svoje poslovanje financira isključivo iz vlastitih izvora, već pri tome koristi i uđe izvore financiranja potrebno je prilagoditi pokazatelj rentabilnosti imovine.

[30]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 464

[31]Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8), str. 464

[32]Deželjin J., Džajić Lj., Mrša J., Proklin P., Peršić M. (1995), Spremić I., Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 293

[33]Deželjin J., Džajić Lj., Mrša J., Proklin P., Peršić M. (1995), Spremić I., Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 293

[34]Ježovita, A., &Žager, L. (2014), Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb 12(1), str. 1

Tablica 3: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost glavnice	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 253

3.1.2. Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost je uz zaduženost pokazatelj stabilnosti poslovanja, a uz ta dva pojma se u ovom kontekstu susrećemo sa pojmovima solventnosti te nesolventnosti poslovanja.

Likvidnost predstavlja sposobnost nesmetanog toka bitnih činitelja u poslovnom procesu, te njihovo pretvaranje iz materijalnih u novčane oblike, odnosno novčanih u materijalne oblike.[35] U praksi se uz pojam likvidnosti spominje i pojam solventnosti, koja čini sposobnost poduzeća u podmirenju svojih obveza u rokovima dospijeća. [36]

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 248

[35]Vujević, K., & Balen, M. (2006), Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, Pomorstvo, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 20(2), str. 40

[36]Vujević, K., & Balen, M. (2006), Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, Pomorstvo, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 20(2), str. 40

3.1.3. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti možemo definirati kao odnos korištenja vlastitog izvora financiranja naspram financiranja iz tuđih izvora. Oni mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, a koliko iz tuđeg kapitala. [37]

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina
Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 251

Ovo je jedan od najvažnijih pokazatelja zaduženosti poduzeća. Dobije se kao odnos ukupnih obveza i ukupne imovine. Koeficijent ili stupanj zaduženosti pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora bilo dugoročnih ili kratkoročnih. Koeficijent zaduženosti pokazuje sposobnost društva da pokrije sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze prema kreditorima i investitorima. [38]

Što je veći koeficijent to je veći rizik ulaganja u društvo. Stupanj zaduženosti ne smio biti veći od 50%.

[37] Vujević, K., & Balen, M. (2006), Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, Pomorstvo, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 20(2), str. 40

[38] Bolfek, B., Stanić, M., &Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 25(1), str. 163

3.1.4. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti se u prvom redu odnose na obrtaj ukupne imovine, pa se kod računanja pokazatelja aktivnosti zapravo računa KOUI (koeficijent obrta ukupne imovine). Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja.[39] Za ovaj se koeficijent koriste podatci o prihodima i podatci o aktivi iz bilance tekuće godine.

Tablica 6: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrtaja potraživanja

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252

3.1.5. Pokazatelji investiranja

Pomoću pokazatelja investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća.[40] Da bi smo izračunali ove pokazatelje potrebni su nam podaci o dionicama, odnosno podaci o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti.

[39]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 251

[40]Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 254

Tablica 7: Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi	Dividenda po dionici	Dobit po dionici
Odnos cijene i dobiti po dionici	Tržišna cijena dionice	Dobit po dionici
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici	Tržišna cijena dionice
Dividenda rentabilnost dionice	Dividenda po dionici	Tržišna cijena dionice

Izvor: Prilagođeno prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 254

4. IZRAČUN I INTERPRETACIJA POKAZATELJA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA NA PRIMJERU MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC D.O.O.

4.1. Mesna industrija Braća Pivac d.o.o.

Slika 1: Braća Pivac d.o.o.

Izvor: Mesna industrija Braća Pivac, www.pivac.hr

Poduzeće Braća Pivac d.o.o. je osnovano 1952. u Dalmatinskoj zagori, kao prvi službeni mesarski obrt zasnovan na tradiciji obrade i sušenja mesa. Od maloga obrta pa do danas, čuvajući recepturu koju su prenijeli na svoje potomstvo, a oni potom i na svoju djecu, Pivac d.o.o. je izrastao u jednu od vodećih mesnih industrija u Republici Hrvatskoj.[41]

Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. ima više od 650 zaposlenih te preko 1000 u grupaciji Pivac. Unatoč krizi u prerađivačkoj industriji, Društvo u suradnji s partnerima konstantno radi na razvoju proizvoda. Razvojne aktivnosti se odvijaju prema predviđenim terminskim planovima, a Društvo stalno radi na unaprijeđenju tehnoloških procesa.[42]

Osim Mesne industrije Braća pivac, Grupaciju Pivac još sačinjavaju PPK-Karlovačka mesna industrija d.d. i Dalmesso d.o.o.[43]

Godišnji kapacitet proizvodnje mesa iznosi 9.435 tona svježeg mesa i oko 5.500 tona prerađevina.Kapaciteti skladištenja ovisno o vrsti robe i tehnološkom režimu iznose oko 10.000 tona. Tvrtka Braća Pivac d.o.o. ima na lokaciji Pitomača, Farma Stari Gradac bb farmu tovne junadi sa prosječnim kapacitetom od grla junadi i vlastitu krmnu bazu na 113 ha zemlje, što vlastite, što u koncesiji.

[41]Mesna industrija Braća Pivac, www.pivac.hr
[42]Mesna industrija Braća Pivac, www.pivac.hr
[43]Mesna industrija Braća Pivac, www.pivac.hr

4.2. Izračun pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. Vrgorac

Pokazatelji likvidnosti

Koeficijent tekuće likvidnosti (KTL)

$KTL_{2015} = \frac{kratkotrajna\ imovina}{kratkoročne\ obveze} = \frac{244\ 888\ 626}{364\ 579\ 523} = 0{,}67$

$KTL_{2014} = \frac{kratkotrajna\ imovina}{kratkoročne\ obveze} = \frac{259\ 550\ 190}{145\ 396\ 160} = 1{,}79$

1) Apsolutna razlika:

$KTL_{2015} - KTL_{2014} = 0{,}67 - 1{,}79 = -1{,}12$

2) Stopa promjene:

$[(KTL_{2015} - KTL_{2014}) : KTL_{2014}] \times 100 = -62{,}57\%$

Koeficijent tekuće likvidnosti bi prema pravilu trebao biti veći od 2, odnosno kratkotrajna imovina bi trebala biti dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Koeficijent tekuće likvidnosti u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu se smanjio za 1,12 ili 62,57 %. Iz ovog je vidljivo da su tekuće obveze veće od tekuće imovine što može dovesti do problema u podmirivanju tekućih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti (KUL)

$KUL_{2015} = \frac{kratkotrajna\ imovina - zalihe}{kratkoročne\ obveze} = = \frac{244\ 888\ 626 - 86\ 985\ 238}{364\ 579\ 523} = 0{,}43$

$KUL_{2014} = \frac{kratkotrajna\ imovina - zalihe}{kratkoročne\ obveze} = \frac{259\ 550\ 190 - 90\ 553\ 951}{145\ 396\ 160} = 1{,}16$

1) Apsolutna razlika:

$KUL_{2015} - KUL_{2014} = 0{,}43 - 1{,}16 = -0{,}73$

2) Stopa promjene:

$[(KUL_{2015} - KUL_{2014}) : KUL_{2014}] \times 100 = -62{,}93\%$

Prema pravilu koeficijent ubrzane likvidnosti bi trebao biti 1 ili veći od 1 što znači da bi poduzeće koje želi održavati normalnu likvidnosti moralo imati brzo unovčive imovine

minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza. Iz ovog primjera je vidljivo da je koeficijent ubrzane likvidnosti s vrlo zadovoljavajućih 1,16 u 2014. godini se smanjio na nepovoljnih 0,43.

Koeficijent trenutne likvidnosti (KTrL)

$KTrL_{2015} = \frac{novac}{kratkoročneobveze} = \frac{16\,304\,251}{364\,579\,523} = 0{,}04\ (4\%)$

$KTrL_{2014} = \frac{novac}{kratkoročneobveze} = \frac{29\,920\,323}{145\,396\,160} = 0{,}21\ (21\%)$

1) Apsolutna razlika:

$KTrL_{2015} - KTrL_{2014} = 0{,}04 - 0{,}21 = -0{,}17$

2) Stopa promjene:

$[(KTrL_{2015} - KTrL_{2014}) : KTrL_{2014}] \times 100 = -80{,}95\%$

Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća da iz najlikvidnijih sredstava (novca) podmiri svoje kratkoročne obveze. U 2015. godini koeficijent trenutne likvidnosti smanjio se za 0,17 u odnosu na prethodnu godinu ili u postotku za 80,95%.

Koeficijent financijske stabilnosti (KFS)

$KFS_{2015} = \frac{dugotrajnaimovina}{glavnica+dugoročneobveze} = \frac{610\,438\,963}{448\,276\,048+42\,472\,018} = 1{,}24$

$KFS_{2014} = \frac{dugotrajnaimovina}{glavnica+dugoročneobveze} = \frac{418\,321\,395}{460\,955\,960+71\,519\,465} = 0{,}79$

1) Apsolutna razlika:

$KFS_{2015} - KFS_{2014} = 1{,}24 - 0{,}79 = 0{,}45$

2) Stopa promjene:

$[(KFS_{2015} - KFS_{2014}) : KFS_{2014}] \times 100 = 56{,}96\%$

Poželjno je da koeficijent financijske stabilnosti bude manji od 1 jer poduzeće mora dio svoje kratkotrajne imovine financirati iz dugoročnih izvora. Koeficijent za 2014. godinu je iznosio

0,79 a u 2015. godini je 1,24 iz čega je vidljiv porast za 0,45 što predstavlja negativnu tendenciju.

Pokazatelji zaduženosti

Koeficijent zaduženosti (KZ)

$KZ_{2015} = \frac{ukupne\ obveze}{ukupna\ imovina} = \frac{407\ 051\ 541}{855\ 327\ 589} = 0{,}48$

$KZ_{2014} = \frac{ukupneobveze}{ukupnaimovina} = \frac{216\ 915\ 625}{677\ 871\ 585} = 0{,}32$

1) Apsolutna razlika:

$KZ_{2015} - KZ_{2014} = 0{,}48 - 0{,}32 = 0{,}16$

2) Stopa promjene:

$[(KZ_{2015} - KZ_{2014}) : KZ_{2014}] \times 100 = 50\%$

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora. Ovdje je vidljivo da je manje od pola imovine financirano iz tuđih izvora što je pozitivno.

Koeficijent vlastitog financiranja (KVF)

$KVF_{2015} = \frac{glavnica}{ukupnaimovina} = \frac{448\ 276\ 048}{855\ 327\ 589} = 0{,}52$

$KVF_{2014} = \frac{glavnica}{ukupnaimovina} = \frac{460\ 955\ 960}{677\ 871\ 585} = 0{,}68$

1) Apsolutna razlika:

$KVF_{2015} - KVF_{2014} = 0{,}52 - 0{,}68 = -0{,}16$

2) Stopa promjene:

$[(KVF_{2015} - KVF_{2014}) : KVF_{2014}] \times 100 = -23{,}53\%$

Prema koeficijentu vlastitog financiranja je vidljivo da se mesna industrija Braće Pivac u većem djelu financira iz vlastitih izvora.

Koeficijent financiranja (KF)

$KF_{2015} = \frac{ukupneobveze}{glavnica} = \frac{407\,051\,541}{448\,276\,048} = 0{,}91$

$KF_{2014} = \frac{ukupneobveze}{glavnica} = \frac{216\,915\,625}{460\,955\,960} = 0{,}47$

1) Apsolutna razlika:

$KF_{2015} - KF_{2014} = 0{,}91 - 0{,}47 = 0{,}44$

2) Stopa promjene:

$[(KF_{2015} - KF_{2014}) : KF_{2014}] \times 100 = 93{,}42\%$

Prema ovom pokazatelju može se vidjeti da poduzeće ne koristi intenzivno svoju financijsku polugu.

Pokriće troškova kamata (PTK)

$PTK_{2015} = \frac{dobitprijeporezaikamata}{kamate} = \frac{90\,165\,983+5\,314\,518}{5\,314\,518} = 17{,}97$

$PTK_{2014} = \frac{dobitprijeporezaikamata}{kamate} = \frac{77\,541\,744+5\,546\,937}{5\,546\,937} = 14{,}98$

1) Apsolutna razlika:

$PTK_{2015} - PTK_{2014} = 17{,}97 - 14{,}98, = 2{,}99$

2) Stopa promjene:

$[(PTK_{2015} - PTK_{2014}) : PTK_{2014}] \times 100 = 19{,}96\%$

Prema ovom pokazatelju može se zaključiti da se u 2015. godini zaduženost poduzeća smanjila.

Faktor zaduženosti (FZ)

$$FZ_{2015} = \frac{ukupneobveze}{netodobit+amortizacija} = \frac{407\,051\,541}{84\,143\,641+22\,335\,252} = 3{,}82$$

$$FZ_{2014} = \frac{ukupneobveze}{netodobit+amortizacija} = \frac{216\,915\,625}{77\,142\,712+19\,648\,331} = 2{,}24$$

1) Apsolutna razlika:

$FZ_{2015} - FZ_{2014} = 3{,}82 - 2{,}24 = 1{,}58$

2) Stopa promjene:

$[(FZ_{2015} - FZ_{2014}) : FZ_{2014}] \times 100 = 70{,}54\%$

U 2015. godini se faktor zaduženosti pogoršao jer se rok da poduzetnik iz neto dobiti i amortizacije pokrije svoje obveze povećao s dvije na skoro četiri godine. To je i dalje dobar pokazatelj jer se kao granična mjera uzima rok od pet godina

Stupanj pokrića I (SP I)

$$SP\ I_{2015} = \frac{glavnica}{dugotrajnaimovina} = \frac{448\,276\,048}{610\,438\,963} = 0{,}73$$

$$SP\ I_{2014} = \frac{glavnica}{dugotrajnaimovina} = \frac{460\,955\,960}{418\,321\,395} = 1{,}10$$

1) Apsolutna razlika:

$SP\ I_{2015} - SP\ I_{2014} = 0{,}73 - 1{,}10 = -0{,}37$

2) Stopa promjene:

$[(SP\ I_{2015} - SP\ I_{2014}) : SP\ I_{2014}] \times 100 = -33{,}64\%$

Stupanj pokrića I bi trebao biti veći od 1 što zadovoljava 2014. godina dok se u 2015. godini smanjio za 0,37.

Stupanj pokrića II (SP II)

$$\text{SP II}_{2015} = \frac{glavnica+dugoročneobveze}{dugotrajnaimovina} = \frac{448\ 276\ 048+42\ 472\ 018}{610\ 438\ 963} = 0{,}80$$

$$\text{SP II}_{2014} = \frac{glavnica+dugoročneobveze}{dugotrajnaimovina} = \frac{460\ 955\ 960+71\ 519\ 465}{418\ 321\ 395} = 1{,}27$$

1) Apsolutna razlika:

$\text{SP II}_{2015} - \text{SP II}_{2014} = 0{,}80 - 1{,}27 = -0{,}47$

2) Stopa promjene:

$[(\text{SP II}_{2015} - \text{SP II}_{2014}) : \text{SP II}_{2014}] \times 100 = -37\%$

Stupanj pokrića II bi također trebao biti veći od 1 što opet zadovoljava samo 2014. godina dok se u 2015. godini smanjio za 0,47.

Pokazatelji aktivnosti

Koeficijent obrta ukupne imovine (KOUI)

$$\text{KOUI}_{2015} = \frac{ukupniprihod}{ukupnaimovina} = \frac{1\ 251\ 347\ 157}{855\ 327\ 589} = 1{,}46$$

$$\text{KOUI}_{2014} = \frac{ukupniprihod}{ukupnaimovina} = \frac{1\ 104\ 838\ 240}{677\ 871\ 585} = 1{,}63$$

1) Apsolutna razlika:

$\text{KOUI}_{2015} - \text{KOUI}_{2014} = 1{,}46 - 1{,}63 = -0{,}17$

2) Stopa promjene:

$[(\text{KOUI}_{2015} - \text{KOUI}_{2014}) : \text{KOUI}_{2014}] \times 100 = -10{,}43\%$

Koeficijent obrta ukupne imovine pokazuje da se imovina poduzeća u 2015. godini obrne 1,46 puta što je manje za 0,17 od prethodne 2014. godine.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine (KOKI)

$$\text{KOKI}_{2015} = \frac{ukupniprihod}{kratkotrajnaimovina} = \frac{1\ 251\ 347\ 157}{244\ 888\ 626} = 5{,}11$$

$$\text{KOKI}_{2014} = \frac{ukupniprihod}{kratkotrajnaimovina} = \frac{1\ 104\ 838\ 240}{259\ 550\ 190} = 4{,}26$$

1) Apsolutna razlika:

$KOKI_{2015} - KOKI_{2014} = 5,11 - 4,26 = 0,85$

2) Stopa promjene:

$[(KOKI_{2015} - KOKI_{2014}) : KOKI_{2014}] \times 100 = 19,95\%$

Kratkotrajna imovina se obrne nešto više od 5 puta u 2015. godini što pokazuje tendenciju rasta u odnosu na 2014. godinu za 0,85.

Koeficijent obrta potraživanja (KOP)

$KOPt_{2015} = \frac{prihododprodaje}{stanjepotraživanjanaodređenidan} = \frac{1\ 206\ 447\ 733}{108\ 239\ 440} = 11,15$

$KOPt_{2014} = \frac{prihododprodaje}{stanjepotraživanjanaodređenidan} = \frac{1\ 079\ 170\ 523}{127\ 160\ 268} = 8,49$

1) Apsolutna razlika:

$KOPt_{2015} - KOPt_{2014} = 11,15 - 8,49 = 2,66$

2) Stopa promjene:

$[(KOPt_{2015} - KOPt_{2014}) : KOPt_{2014}] \times 100 = 31,33\%$

Koeficijent obrta potraživanja pokazuje koliko se puta potraživanja obrnu tijekom jedne godine stvarajući prihode od prodaje. Za 2015. godinu ovaj pokazatelj iznosi 11,15 što je za 2,66 veće u odnosu na prethodnu godinu.

Trajanje naplate potraživanja (TNP)

$TNP_{2015} = \frac{365}{KOPt} = \frac{365}{11,15} = 32,74$ dana

$TNP_{2014} = \frac{365}{KOPt} = \frac{365}{8,49} = 43$ dana

1) Apsolutna razlika:

$TNP_{2015} - TNP_{2014} = 32,74 - 43 = -10,26$ dana

2) Stopa promjene:

$[(TNP_{2015} - TNP_{2014}) : TNP_{2014}] \times 100 = -23{,}86\%$

Na temelju ovog pokazatelja je vidljivo da je rok naplate potraživanja u 2015. godini 32,74 dana što je za 10,26 dana manje nego u 2014. godini te to dobro utječe na poslovanje poduzeća.

Koeficijent obrta zaliha (KOZ)

$KOZ_{2015} = \frac{prihododprodaje}{prosječnostanjezaliha} = \frac{1\,206\,447\,733}{86\,985\,238} = 13{,}87$

$KOZ_{2014} = \frac{prihododprodaje}{prosječnostanjezaliha} = \frac{1\,079\,170\,523}{90\,553\,951} = 11{,}92$

1) Apsolutna razlika:

$KOZ_{2015} - KOZ_{2014} = 13{,}87 - 11{,}92 = 1{,}95$

2) Stopa promjene:

$[(KOZ_{2015} - KOZ_{2014}) : KOZ_{2014}] \times 100 = 16{,}36\%$

Koeficijent obrta zaliha pokazuje koliko su se puta prosječne zalihe prodale tijekom određenog vremenskog perioda. U 2015. godini su se prosječne zalihe prodale 13,87 puta što je za 1,95 puta više nego u prethodnoj godini.

Dani vezivanja zaliha (DV)

$DV_{2015} = \frac{365}{KOZ} = \frac{365}{13{,}87} = 26{,}32$

$DV_{2014} = \frac{365}{KOZ} = \frac{365}{11{,}92} = 30{,}62$

1) Apsolutna razlika:

$DV_{2015} - DV_{2014} = 26{,}32 - 30{,}62 = -4{,}3$

2) Stopa promjene:

$[(DV_{2015} - DV_{2014}) : DV_{2014}] \times 100 = -14{,}04\%$

Dani vezivanja pokazuju prosječan broj dana potrebnih da se postojeće zalihe prodaju. Manji broj dana za poduzetnika je povoljniji što znači da je za ovog poduzetnika bila povoljnija 2015. godina.

Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja (EUP)

$EUP_{2015} = \frac{ukupniprihod}{ukupnirashodi} = \frac{1\ 251\ 347\ 157}{1\ 161\ 181\ 174} = 1{,}08$

$EUP_{2014} = \frac{ukupniprihod}{ukupnirashodi} = \frac{1\ 104\ 838\ 240}{1\ 027\ 296\ 496} = 1{,}08$

1) Apsolutna razlika:

$EUP_{2015} - EUP_{2014} = 1{,}08 - 1{,}08 = 0$

2) Stopa promjene:

$[(EUP_{2015} - EUP_{2014}) : EUP_{2014}] \times 100 = 0\%$

Ovaj pokazatelj nam govori koliko se novčanih jedinica prihoda ostvari po jednoj novčanoj jedinici rashoda. Na temelju izračuna vidimo da je ekonomičnost poslovanja za promatrane godine bila na istoj razini.

Ekonomičnost prodaje/poslovanja (EP)

$EP_{2015} = \frac{poslovniprihod}{poslovnirashodi} = \frac{1\ 219\ 748\ 329}{1\ 155\ 866\ 656} = 1{,}06$

$EP_{2014} = \frac{poslovniprihod}{poslovnirashodi} = \frac{1\ 092\ 382\ 071}{1\ 021\ 749\ 559} = 1{,}07$

1) Apsolutna razlika:

$EP_{2015} - EP_{2014} = 1{,}06 - 1{,}07 = -0{,}01$

2) Stopa promjene:

$[(EP_{2015} - EP_{2014}) : EP_{2014}] \times 100 = -0{,}93\%$

Iz ovog pokazatelja je vidimo da je ekonomičnost poslovanja u 2014. godini bila bolja za 0,93%.

Ekonomičnost financiranja (EF)

$EF_{2015} = \frac{financijskiprihod}{financijskirashodi} = \frac{31\ 598\ 828}{5\ 314\ 518} = 5{,}95$

$EF_{2014} = \frac{financijskiprihod}{financijskirashodi} = \frac{12\ 456\ 169}{5\ 546\ 937} = 2{,}25$

1) Apsolutna razlika:

$EF_{2015} - EF_{2014} = 5{,}95 - 2{,}25 = 3{,}7$

2) Stopa promjene:

$[(EF_{2015} - EF_{2014}) : EF_{2014}] \times 100 = 164{,}44\%$

Ekonomičnost financiranja u 2015. godini iznosi 5,95 što je puno više od prethodne godine gdje je iznosila 2,25.

Pokazatelji profitabilnosti

Bruto marža profita (BMP)

$BMP_{2015} = \frac{dobitprijeporezaikamata}{ukupanprihod} = \frac{90\ 165\ 983+5\ 314\ 518}{1\ 251\ 347\ 157} = 0{,}08$

$BMP_{2014} = \frac{dobitprijeporezaikamata}{ukupanprihod} = \frac{77\ 541\ 744+5\ 546\ 937}{1\ 104\ 838\ 240} = 0{,}08$

1) Apsolutna razlika:

$BMP_{2015} - BMP_{2014} = 0{,}08 - 0{,}08 = 0$

2) Stopa promjene:

$[(BMP_{2015} - BMP_{2014}) : BMP_{2014}] \times 100 = 0\%$

Ovaj pokazatelj predstavlja postotak ostvarenog profita prema ostvarenom prihodu u obračunskom razdoblju. Iz izračuna je vidljivo da je marža profita u obe promatrane godine bila jednaka.

Neto marža profita (NMP)

$NMP_{2015} = \frac{netodobit+kamate}{ukupanprihod} = \frac{84\ 143\ 641+5\ 314\ 518}{1\ 251\ 347\ 157} = 0,07$

$NMP_{2014} = \frac{netodobit+kamate}{ukupanprihod} = \frac{77\ 142\ 712+5\ 546\ 937}{1\ 104\ 838\ 240} = 0,07$

1) Apsolutna razlika:

$NMP_{2015} - NMP_{2014} = 0,07 - 0,07 = 0$

2) Stopa promjene:

$[(NMP_{2015} - NMP_{2014}) : NMP_{2014}] \times 100 = 0\%$

Iz ovog pokazatelja je vidljivo da je neto marža profita u obe promatrane godine također bila jednaka.

Rentabilnost imovine (ROA)

$ROA_{2015} = \frac{dobit\ prije\ poreza\ i\ kamata}{ukupan\ imovina} = \frac{90\ 165\ 983+5\ 314\ 518}{855\ 327\ 589} = 0,1116\ (11,16\ \%)$

$ROA_{2014} = \frac{dobitprijeporezaikamata}{ukupanimovina} = \frac{77\ 541\ 744+5\ 546\ 937}{677\ 871\ 585} = 0,1226\ (12,26)$

1) Apsolutna razlika:

$ROA_{2015} - ROA_{2014} = 0,1116 - 0,1226 = -\ 0,011$

2) Stopa promjene:

$[(ROA_{2015} - ROA_{2014}) : ROA_{2014}] \times 100 = -\ 8,97\%$

Rentabilnost imovine pokazuje koliko se ostvari dobiti prije poreza i kamata na svaku jedinicu uloženu u imovinu. Za ovaj pokazatelj je bolje da bude što veći te je iz izračuna vidljivo da je za ovo poduzeće bila uspješnija 2014. godina.

Rentabilnost glavnice (ROE)

$ROE_{2015} = \frac{netodobit}{glavnica} = \frac{84\ 143\ 641}{448\ 276\ 048} = 0,1877\ (18,77\ \%)$

$ROE_{2014} = \frac{netodobit}{glavnica} = \frac{77\ 142\ 712}{460\ 955\ 960} = 0,1674\ (16,74)$

1) Apsolutna razlika:

$ROE_{2015} - ROE_{2014} = 0,1877 - 0,1674 = 0,0203$

2) Stopa promjene:

$[(ROE_{2015} - ROE_{2014}) : ROE_{2014}] \times 100 = 12,13\%$

Rentabilnost glavnice pokazuje koliki je povrat na uloženi kapital. Također za poduzeće je bolje da je i ovaj pokazatelj što veći te prema tome je za 12,13 % bila bolja 2015. godina u odnosu na 2014. godinu.

Pokazatelji investiranja

Zbog nedostatka potrebnih informacija pokazatelj investiranja nije moguće izračunati i interpretirati.

Na temelju provedene analize za poduzeće mesne industrije Braće Pivac može se donijeti zaključak kako poduzeće uspješno posluje. Poduzeće u 2015. godini ostvarilo neto dobit za 9,08 % više nego u prethodnoj godini. U 2015. godini povećala se vrijednost dugotrajne imovine ponajviše zbog investicijskih ulaganja u hostel Gruž, u dogradnju pogona te nabavu opreme. U kratkotrajnoj imovini prilikom analize uvidjeli smo smanjenje potraživanja od kupaca za 12,49 % u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu što predstavlja pozitivan pomak u tom djelu. Kratkoročne obveze u 2015. Godini su se povećale za 98,69 % gdje najveći udio imaju obveze prema vlasnicima poduzeća na ime pozajmica.

Iz provedene analize financijskih pokazatelja likvidnosti možemo vidjeti da je poduzeće u 2015. godini moglo imati problema sa svojom likvidnosti odnosno podmirivanja svojih obveza na vrijeme. Što se tiče financiranja poduzeća tu se vidi pozitivna tendencija jer se poduzeće većinom financira iz vlastitih izvora odnosno financiranje iz vlastitih izvora u 2015. godini je iznosilo 52%. Ekonomičnost poslovanja je bolja u 2015. godini jer su se poslovni prihodi povećali u odnosu na poslovne rashode. Povrat na uloženi kapital je bio veći u 2015. godini u odnosu na prethodnu što je još jedan pokazatelj dobrog poslovanja poduzeća. Na temelju prethodno spomenutog objašnjena i izračunatih pokazatelja vidljivo je da poduzeće posluje uspješno.

5. ZAKLJUČAK

Za analizu financijskih izvještaja poduzeća je osim analize izvještaja potrebno napraviti analizu financijskih pokazatelja. Ovo dvoje nikako nije isto. Razlikuje se u informacijama koje na kraju analize daju gospodarskom subjektu.

U ovom radu je napravljena analiza na primjeru Mesne industrije Braća Pivac d.o.o.

Mesna industrija Braća Pivac d.o.o. ostvaruje svoja osnovna načela poslovanja i obavlja svoju osnovnu djelatnost proizvodnje i distribucije mesa i mesnih prerađevina. Na temelju provedene financijske analize može se donijeti zaključak kako poduzeće posluju uspješno, a dokaz tome je činjenica o porastu prihoda u zadnje dvije promatrane godine.

Potraživanja od kupaca su pod stalnom kontrolom u smislu dospjelosti i aktiviranja odgovarajućih sredstava osiguranja plaćanja. Društvo teži biti pouzdan partner kako dobavljačima tako i kupcima te krajnjim potrošačima. Prati trendove na tržištu i redovito dorađuje i stavlja na tržište nove artikle te ide u korak ili ispred konkurencije.

Iz povećanja neto dobiti u prethodnoj godini je također vidljivo da management poduzeća radi dobar posao te da imaju uspješno planiranu misiju i viziju poduzeća. Na kraju je potrebno spomenuti da promatrano poduzeće iako uspješno u svojoj gani poslovanja ipak još ima mjesta za napredak jer ispred sebe ima bolje i uspješnije konkurente.

LITERATURA:

1. Belak V. (2006), Profesionalno računovodstvo, Zgombić i partneri, Zagreb
2. Bolfek, B., Stanić, M., & Knežević, S. (2012), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski Vjesnik, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek25(1), str. 146-167
3. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj., Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 63(7-8),str. 446-467
4. Deželjin J., DžajićLj., Mrša J., Proklin P., Peršić M. (1995), Spremić I., Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
5. Ježovita, A., &Žager, L. (2014), Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb 12(1), str. 1-22
6. Mesna industrija Braća Pivac, Službena web stranica poduzeća, osnovni podatci o poduzeću, [Internet], raspoloživo na http://www.pivac.hr/ [02.09.2016]
7. Narodne novine (2015.): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb,br 134
8. Šverko, I. (2002), Rizična vrijednost (Value at Risk) kao metoda upravljanja rizicima u financijskim institucijama, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 53(7-8), str. 640-657
9. Vujević, K., & Balen, M. (2006). Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, Pomorstvo, Sveučilište u Rijeci, Pomorski faukultet u Rijeci, Rijeka,20(2), str. 33-45
10. Vuko T. (2015), Analiza financijskih izvještaja (Interna skripta), Ekonomski fakultet Split, Split
11. Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb

POPIS SLIKA:

Slika 1: Braća Pivac d.o.o., str. 22

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Prikaz skraćene bilance, str. 7

Tablica 2: Prikazračuna dobiti i gubitka, str. 9

Tablica 3: Pokazatelji profitabilnosti, str. 18

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti, str. 18

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti, str. 19

Tablica 6: Pokazatelji aktivnosti, str. 20

Tablica 7: Pokazatelji investiranja, str. 21

SAŽETAK

Analiza financijskih izvještaja podrazumijeva primjenu različitih analitičnih instrumenata i postupaka pomoću kojih podacima iz financijskih izvještaja dobivamo informacije bitne za odlučivanje i upravljanje samim poduzećem. Problem istraživanja ovog rada predstavlja specifičnost i kompleksnost analize financijskih izvještaja pomoću skupina pokazatelja za određivanje uspješnosti poslovanja te utvrđivanje snaga i slabosti određenog poduzeća. Cilj rada je objasniti računovodstvene postupke i izračune pokazatelja, odrediti granice po kojima se određuje dobro ili loše poslovanje poduzeća te interpretaciju uspješnosti poslovanja pomoću pokazatelja na praktičnom primjeru mesne industrije Braća Pivac.Na temelju provedene financijske analize može se donijeti zaključak kako promatrano poduzeće posluje uspješno.

Ključne riječi: financijski pokazatelji uspješnosti, poduzeće, mesna industrija

SUMMARY

Analysis of the financial statements involves the application of various analytical instruments and procedures with which the data from the financial statements get information important for decision and management of the company. The problem of this study represents the specificity and complexity of the analysis of financial statements by a group of indicators to determine the success of the business and determine the strengths and weaknesses of a particular company. The aim is to explain the accounting procedures and calculations of indicators, to determine the limits that determine good or bad business enterprise and interpret business performance indicators using a practical example of the meat industry Braća Pivac. Based on the financial analysis can be made the conclusion that the observed company doing business successfully.

Key words: financial performance indicators, company, meat industry